



Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. IV. Piè & convenienter sacris Ordinibus annexa fuit obligatio
continentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

paret vestigium, quo cæperit hæc obligatio extendi ad Subdiaconos, vel ubi primùm pro illis hæc lex lata fuerit.

83. Dices: cap. *Ante triennium*. 1. dist. 31. hæc leguntur: *Ante triennium Subdiaconi omnium Ecclesiarum Siciliæ prohibiti fuerant, ut more Romana Ecclesiæ nullatenus suis uxoris miserentur. Quod mihi durum atque incomprehensum videtur, ut qui usum eiusdem continentia non inveniunt, neque castitatem ante promissi, compellatur à sua uxore separari, atque per hoc (quod absit) deterius cadant. Unde videtur mihi, ut à presenti die Episcopis omnibus dicatur, ut nullum Subdiaconum facere presumant, nisi qui se vitium castitatis promiserit, quatenus præterita mala, quæ per propositum mentis appetita non sunt, violenter non exigantur, & futura cautè caveantur. Ita Greg. lib. 1. Epist. 42.*

Solvitur.

Respondeo; hoc testimonium solum convincere, fuisse aliquando in Sicilia licitum Subdiaconis uti conjugio, idque quia priùs Sicilia cum Græca & Orientali Ecclesiâ computabatur; postea tamen ad Latinam & Occidentalem reducta fuit, utpote in medio & confinio utriusque sita. Unde ex illo testimonio convincitur, tunc temporis in Ecclesiâ Romana illicitum fuisse Subdiaconis uti conjugio, adeoque ex tunc fuisse annexam obligationem perpetuam continentia, ut patet ex istis verbis: *Ut more Romana Ecclesiæ nullatenus suis uxoris uterentur.*

Itaque qui mordicus sustineret, à principio in Ecclesiâ Latina, non minus Subdiaconatui, quàm Diaconatui, aut Sacerdotio, fuisse annexam obligationem perpetuam continentia, non video, quo argumento posset efficaciter redargui; nisi quòd non appareat ulla ratio, quare à principio non fuerit appellatus Ordo sacer, sicuti modò vocatur, præter liberam voluntatem Ecclesiæ.

84. Sed dicet aliquis; esto omnibus Ordinibus majoribus fuerit à principio Ecclesiæ annexa perpetua obligatio continentia, quæ adhuc hodie perseverat in Ecclesiâ Latina, putas, quia piè & convenienter fuerit annexa? Quidni putem? Et ideo pono sequentem Conclusionem.

CONCLUSIO IV.

Piè & convenienter sacris Ordinibus annexa fuit obligatio continentia.

85. Hæc nobis concertatio cum hæreticis tantum antiquis, quàm recentioribus, qui institutionem continentia clericalis explodunt & improbant, atque non piam & convenientem, sed noxiam & perniciosam existimant. Hujus erroris (inquit Bellarminus lib. 1. de Clericis cap. 19.) Aliqui Auctorem faciunt Nicolaum,

unum ex septem primis Diaconis: sed quid quid de hoc sit, constat, Vigilantium hunc errorem expressè docuisse, de quo sic B. Hieronymus initio lib. contra Vigilantium: *Pro nefas (inquit) Episcopos sui secleris dicitur habere consortes, si tamen Episcopi nominandi sunt, qui non ordinant Diaconos, nisi prius uxores duxerint, nulli calibet credentes pudicissimam.*

Hunc errorem receperunt Patres Concilii Trullani circa annum Domini 700. ut patet ex can. 13. ubi profana illa Synodus damnavit nominatim canones Romanæ Ecclesiæ, & conciliarium statuit, nimirum ut Clerici ante Subdiaconatum uxores ducant, & cum eis vivant postea in factis Ordinibus constituti. Tempore hujus Synodi cæpit mos Græcorum, qui tunc est. Auctus autem est & confirmatus tempore Leonis 9. quando diffidit Græcorum à Latinis maximè crevit in multis aliis articulis. Unde extat liber Humberti Card. eo tempore scriptus de hac re, contra Nicetam Abbatem, qui hunc errorem Græcorum tunc æternè defendebat. Hucusque præfatus Auctor.

Sed, pace ejus, Patres Concilii Trullani can. 13. hunc errorem nullatenus receperunt, sed solum statuerunt, ut ordinati Diaconi Presbyteri, licitè possent copulari suis uxorebus, secus Episcopi, ut habetur can. 11. Prohibuerunt autem, etiam Presbyteris, ac Diaconis, copulari tempore oblationis; nec non per Ordinationem matrimonium contrahere. Per hæc omnia ex Conclus. præcedenti.

Perpetuam ergo imponitur PP. illius Concilii, quòd præceperint nullos ordinari Diaconos, nisi prius uxores duxissent, nulli calibet credentes pudicitiam. Sed hunc errorem Græci tempore Leonis Papæ 9. receperunt, & contra illum errorem, non autem contra statuta Synodi 6. Synodi (quod adhuc in vigore est) Græcos Catholicos, consentiente Pontificatus Humberti Cardinalis.

Audite doctrinam Nicetæ: *Tu (inquit Humbertus in sua responsione §. Sufficere autem quibus tom. 2. Concil.) Ecclesiam Dei vultus effugere, cum Nicolao dicit; Episcopum, & Presbyterum, & Diaconum dicimus, qui unam habet uxorem, ordinari; quàmvis vivant eorum conjuges, quàmvis defunctæ. Nec licet eos post matrimonium impositionem in nuptos esse, nec inde ad nuptias ire, aut si nupterint, alteras amplecti, sed sufficere eis, quas habent, cum ad Ordinationem venerunt. O abominabile Cynus, quomodo non erubuit tantum nefas eromere? Ergo non licet aliquem post matris impositionem sine uxore esse?*

Ecce error Græcorum modernorum, contra quem scribit Humbertus, qui in sua responsione non meminit Concilii Trullani, quàmvis Nicetæ ex eo suum errorem conatus fuisset probare; idque quia ex ipsis aperitissimis verbis

Sect. 5. De Contin. sacris Ordin. annexa. Concl. 4. 681

fatū constat legenti, hunc errorem Concilium istud nuppiam docuisse.

Verum quidem est, Patres Conc. Trullani minū laudasse morem Ecclesie Romanæ, id est, abstinentiam ab usu conjugali; & suum morem, id est, usum conjugalem, plus quàm oportet laudasse, & commendasse ex Scripturis; interim nuppiam docuerunt errorem Nicolai, aut Vigilantii, vel Niceræ. Multò minū aliorum Hæreticorum, qui docent, licitum esse, etiā post Ordinationem uxorem ducere.

88. Porro hujus erroris fundamenta quædam jecit Jovinianus (contra quem ex professo scripsit D. Hieron.) qui docuit, virginitatem non præferre matrimonio: ex quo consequens videbatur, frustra Sacerdotes velle carere uxoribus. Unde etiā quædam Sanctimonialia, Joviniano audito, nupserunt, ut S. August. refert lib. de Hæres. c. 82. Hæc tamen hæresis mox extincta fuit, nec usque ad deceptionem aliqujus Sacerdotis pervenit, ut ibidem ait D. Augustin.

Ejus verba exscribo: Virginitatem sanctimonialium & continentiam sexus virilis in sanctis eligentibus celibem vitam conjugiorum castorum atque fidelium meritis adæquabat (Jovinianus) ut ut quædam virgines sacre, provecæ iam ætatis in Vrbe Roma, ubi hæc docebat, eo audito nuppiisse dicuntur... Cito tamen ista hæresis oppressa & extincta est, nec usque ad deceptionem aliquorum Sacerdotum potuit pervenire.

89. Et utinam oppressa & extincta mansisset! Sed, proh dolor, revixit, & usque ad deceptionem plurimorum Sacerdotum pervenit. Revixit autem primū per Wicleffum, qui lib. de Offic. Pastoralis cap. 29. (ut testatur Thomas Waldensis tom. 2. de Sacramentis cap. 128.) sic ait: Quomodo versi sunt Clerici ab altibus cali in colubros; & a discipulis Christi in Pharisæos colantes cultem, & glutientes camelum! Nam coniugium, secundū legem Christi eis licitum, odiunt ut venenum.

Et lib. 3. de Serm. Domini in monte c. 11. Nec diabolus defraudat solū simplices per hos Fratres, sed per scilias alias infundabiliter introductas: ut Monachi & Canonici cum Clero cesareo auferunt primò secularia dominia, quæ haberent domini temporales: & sic ex petulantia spolando visitant feminas viduatas: cum stante Christi ordinantiâ forent mariti plurimi coniugati, qui iam sunt ad claustrum infundabiles religionis trahiti. Ut Tarstes, & sic corporalem fornicationem immiscet sapius ut priores. Sic ergo plena est Ecclesia fornicationibus & pravitationibus istarum scætarum quatuor Sacerdotum. Et ratio omnium istorum malorum stat in isto, quod spernitur Christi ordinantiâ: & statur ordinationi subdoli Antichristi. Similia de eodem refert Waldensis tom. 3. de Sacramentalibus c. 66.

Wicleffum secuti sunt Lutherus in lib. de abneganda Missa privata, Pomeranus in lib. de conjugio Episcoporum, Magdeburgenses in

Centuriis & nominatim Centuriis 11. cap. 7. col. 389. ubi dicunt hanc esse hæresim maximè pestiferam omnium, quæ unquam Christianum regnum perturbavit. Item Beza & Martyr in 1. ad Cor. 7. Philippus Melanchthon in Confessione Augustana art. 23. & in Apologia ejusdem Art. Calvinus lib. 4. Instit. cap. 12. §. 23. ubi ait: Certè quoddam sacerdotibus interdictum fuit coniugium, id factum est impiâ tyrannide, non modò contra verbum Dei, sed etiam contra omnem æquitatem.

Præterea; Erasmus in Declaratione de laudibus Matrimonii, utile esse judicat, si Sacerdotibus jus conjugii concedatur. Et idem sensisse videtur Panormitanus, Catholicus aliqui & doctus Auctor, in cap. Cum olim, de Clericis conjugatis, ubi ad hanc quæstionem: Nunquid hodie Ecclesia possit statuerè, quod Clericus possit contrahere matrimonium, sicut Græci? Respondet: Credo quoddam sic, & hoc indubitatum est apud me, respectu eorum qui non sunt obligati ex voto tacito vel expresso.

Probat autem hæc ratione: Continentia non est in Clericis secularibus de substantia Ordinis; nec de jure divino; quia aliàs Græci peccarent; nec excusaret eos consuetudo, quia illa non valet contra legem divinam, ut in cap. fin. de Consuetudine... Et non solū credo potestatem inesse Ecclesie hoc condendi, sed credo probò & salute animarum, quod esset salubrè statutum, ut volentes continere, & magis mereri, relinquere voluntati eorum; non valentes autem continere, possint contrahere; quod experientiâ docente; contrarius proflus effectus sequitur ex illa lege continentie; cum hodie non vivant spiritualiter, nec sint mundi; sed maculantur illicito coitu, cum eorum gravissimo peccato, ubi cum propria uxore esset castitas, ut dicto cap. Nicæna. Unde deberet Ecclesia facere, sicut bonus medicus, ut si medicina, experientiâ docente; potius officit, quàm proficit, eam tollat.

Et utinam idem esset in omnibus constitutionibus positivis, ut saltem obligarent quoad pœnam; & non quoad culpam: nam ita creverunt statuta positiva, ut vix reperiantur aliqui, qui non corruperint viam suam. Circa ordinatos verò potest dici, quod in casu quo tenetur ordinatus ex voto expresso, vel tacito, Papa non potest dispensare; nisi ex maxima & urgenti causa, quia votum est de jure divino &c. Hactenus Panormitanus.

Parū utique prudenter & cautè, immo & minū verè; nam nec Græci post Ordinationem contrahere possunt matrimonium, ut patet ex dictis, cujus contrarium videtur ibi supponere.

Si ergo tam in Ecclesia Græca, quàm Latina saluberrimè statutum est, ne initiati majoribus Ordinibus contrahant matrimonium, tamen si forte aliqui eorum gravissimè peccent, maculando

Pomeranus, Magdeburgenses, Beza, Melanchthon, & Calvinus.

Erasmus judicat utile, si Sacerdotibus concedatur matrimonium. Idemque sensisse videtur Panormitanus.

91. Probat ratione.

92. Reprobatur doctrina Panormitani.

R r r r l a n d o

Quid docet Conc. Trull.

88. Erroris hæreticorum quædam fundamenta jecit Jovinianus, qui docuit virginitatem non præferre matrimonio.

S. Aug.

89. Hic error revixit primū per Wicleffum.

90. Wicleffum secuti sunt Lutherus & Pomeranus.

lando se illicito coitu; cur minus salubre erit statutum Ecclesie Latinæ, quo prohibet aliquem conjugatum ordinari, nisi prius promittat continentiam seu abstinentiam à copula conjugali post Ordinationem, estd aliqui ex illis graviter maculentur illicito coitu?

Quòd si hoc salubriter possit Ecclesia statuere, cur non etiam absolute præcipere, ut omnes, qui ordinantur, perpetuam servant continentiam, etiam jam conjugati; dummodo voluntariè & de consensu conjugis id fiat? Quod addo; quia Ecclesia neminem invitum cogit ad assumendum Ordines sacros, per consequens ad servandam continentiam; immo si id fieret, fortè non sequeretur obligatio, ut infra suo loco videbimus.

93.
Probat ut
veritas
Concl.

Igitur ad veritatem Conclusionis nostræ omnibus Catholicis sufficere debet ipsum factum, quo lex continentie à principio Ecclesie, ut vidimus, instituta fuit, & in Ecclesia Latina seu Romana, quæ est Magistra Fidei, & columna veritatis, semper viguit.

Nec enim est credibile, quòd Spiritus sanctus, cujus providentià regitur, tanto tempore permisisset illam legem, nisi esset pia & convenientis; immo magis pia & convenientis, quàm libertas contrahendi nuptias, aut contractis prius nuptiis utendi.

94.
Ostenditur
convenientia
Legis
Ecclesiasticæ,
ex ex Divo
Augustino.

Quam utique majorem convenientiam ostendit D. August. (vel quisquis est Auctor) lib. de qq. novi & veteris Testamenti cap. ult. hisce verbis: *Cum Corinthii exagitantur ab Hæreticis, qui in hypocristi nuptias damnandas docebant, consulerunt Apostolum literis, an liceret nubere, aut uxorem remittere. Tunc præcipit Apostolus, non debere uxorem à viro recedere. &c. Sed fortè dicatur, si licet & bonum est nubere, cur Sacerdotibus non licet uxores habere, id est, ut ordinatis jam non liceat convenire?*

Quis nesciat unumquodque suam legem habere? est enim quod omnino generaliter omnibus non liceat: est item quod aliis licet, & aliis non licet: & est quod aliquando licet, aliquando non licet. Antequam enim Ecclesiasticus quis sit, licet ei negotiari: factò jam non licet. Et Christiano cum uxore sua convenire aliquando licet, aliquando verò non licet. Propter dies enim processionsis aliquando non licet convenire, quia etiam à licitis abstinenturum est, ut facilius impetrari possit, quod postulatur. Unde Apostolus ex consensu ait (1. Corint. 7.) abstinenturum ad tempus, ut vacetur orationi. Nam secundum legem in jejunio cadi & iurgari non licet, postea licet, quia maior reverentia debetur Dei causis. Nunquid omne quod ante ceteros licet, ante Imperatorem licet? Quanto magis in Dei causis.

Ac per hoc Antistitem eius puriorem ceteris esse oportet, ipsius enim personam habere videtur: est enim Vicarius eius, ut quod ceteris licet, illi non liceat: quia necesse habet quotidie Christi vicem agere, aut orare pro populo, aut offerre aut tingere. Et non solum hinc concubitus non licet, verum etiam ministro eius, quia ipse mundior debet esse, quia sancta sunt, qua

ministrat. Nam sicut ad comparationem lucerne, tenebra non tantum obscuræ, sed etiam solidæ sunt; ad comparationem autem stellarum lucerna caligat, ad solis verò comparationem stelle nebulosæ sunt, ad Dei autem claritatem sol nox est. Ita & quæ ad nos licita & munda sunt, ad Dei autem dignitatem quasi illicita & immunda sunt: quamquam enim bona sint, Dei tamen persona non competunt.

Nunquid non tumca medicis hominis, quamvis munda, Imperatori tamen solidæ & tuta est? Similiter & saxonica Senatori? At per hoc Antistitem Dei puriores esse debent, quam ceteri, quia & Christi habent personam & ministros Dei mandantes esse oportet. Nemo enim Imperatori ministrat, nisi vestimentis claris & mundis indutus: Deus autem quæ mundi clarissimum est, ministros eius naturæ magis, quam vestibus mundos esse oportet. Hæreticus præterea Auctor. Quæ diffusius retuli; qui ex ipso lib. vi facillè possunt omnia argumenta Hæreticorum. Rogas quæ illa?

Primum (inquit Calvinus supra) verum, quòd Dominus liberum reliquit, nulli ratione hominibus licuit. Deinde nominem Deum cavisse verbo suo, ne hæc libertas videretur, clarior est, quàm ut longè demonstratione uti necesse sit. Omitto, quod Paulus pluribus locis Episcopum vult esse totius ecclesie virum. Sed quid potuit vehementius dici, quàm ubi ex Spiritu sancto denuntiat fore noxissimos temporibus homines impios, qui conjugium prohibeant, eosque non modò improstores nuncupat, sed dæmones. Hoc igitur vaticinium, hoc sacrum oraculum est Spiritus sancti, qui Ecclesiam ab initio prænuire adempta pericula voluit, doctrinam demoniorum & conjugii prohibitionem.

Verum bellè se elaplos esse putant, qui hanc sententiam detorquent ad Montanos, Tatianos, Encratitas, aliosque veteres Hæreticos. Illi (inquit) soli matrimonium damnarunt; nos minimè damnamus, sed Ecclesiasticum Ordinem tantum ab eo arcemus: putamus non satis convenire. Quali verò etiam in illis superioribus completum sit periculum hoc vaticinium, non in istos etiam accipiet, aut quasi auditu digna sit puerilis illa argutiola, quod prohibere se negant, qui non omnibus prohibent. Perinde enim est ac Tyrannus iniquam non esse legem contendit, cuius iniquitate pars dumtaxat civitatis premitur. Hæc ille Hæresarcha, pro suo, & aliorum predecessorum errore.

*Sed præstigiæ sunt, per quas impertitis tentur illudere, ut jamjam ostendo; & incipientes ab ultimo, dico; quòd Ecclesia non negat se prohibere matrimonium, sed negat se prohibere matrimonium, quia ex se malum sit; proinde docebant illi Hæretici, teste Epiphano contra Hæreses to. 1. lib. 2. Hæres. 47. ubi de Encratitis ait: *Nuptias palam dubiè esse damnant.**

Sect. 5. De Contin. sacris Ordin. annexa. Concl. 4. 683

Et hæresi 48. contra Phrygastas sive Monachos aut Tascodrugitas ita scribit idem Au- thor: Paulus sanctissimus Apostolus prophetans dixit: Spiritus autem expressit dicit, In extremis diebus instabunt tempora difficilia &c. Et rursus alibi: Discedens quidam à sana doctrina, addi- citi seductoris & doctrinis demonum, prohibentium matrimonium contrahere, jubentium abstinere à cibis, quos Deus creavit in usum nostrum cum gratiarum actione. Quare palam ex propositis impletum est hoc ipsum in nobis, & similibus nobis.

Pleræq; enim harum sectarum, matrimonium con- trahere prohibent, & à cibis abstinere præcipiunt: non honesta vita gratia exhortantes, non majoris virtutis gratia, & præmiorum ac coronarum, sed abominabilia ea, quæ à Deo facta sunt, putantes.

At vero sancta Ecclesia & virginitatem glorificat, & solitudinem, ac castratam, & virginitatem laudat, & nuptias pudicas honorat & suscipit: scortationem vero & adulterium ac perulantiã interdic- cit. Unde videre est sancta Catholica Ecclesia chara- cterem, & adulteros aliorum mores; quò probata sequentes ab omni errore & obliqua atque acclivi calle refugiamus.

Illi ergo hæretici damnarunt matrimonium, eã damnatione, de qua loquitur Apostolus; mi- nimè autem Ecclesia, dum ob reverentiam statu- tus, prohibet matrimonium Sacerdotibus, & aliis initiatis majoribus Ordinibus.

Bellè autem dixit Calvinus: Omitto, quod Paulus pluribus locis Episcopum vult esse unius uxoris virum; quippe loca ista nihil faciunt ad propositum; siquidem, ut patet ex antedictis, solum Apostolus prohibet, ne ordinentur Episcopi, qui secundam habuerint uxorem, non autem præcipit, ut unam uxorem habeant; prout intel- lexit illa verba ante Calvinum Wicleff. de Of- fic. pastoralis cap. 4. dicens: Tales Prælati non considerantes spumas volupuosæ libidinis, quomodo officit anima sapiens plus, quàm opus, non attendunt ad illud verbum Apostoli 1. ad Timot. 3. Oportet Episcopum esse unius uxoris virum; hoc est di- cere: oportet ipsum dum carnalis fuerit, cum una uxore vivere continenter, & non in spiritali, vel corpo- rali luxuria magis prohibitis latere absconditè contra Christum. Hæc ille.

Respondet autem Waldensis tom. 2. de Sa- cramentis cap. 129. Quid dicam ad hæreticum sic pervertentem Apostolum, nisi quod ut satis erret, sævos transcendit hæreticos? Iovinianus enim erubescit sic dicere. Unde lib. 1. cap. 21. contra Iovinianum Hieronymus: Ipsa, inquit, Episcopalis electio mecum facit. Non enim dicit: Eli- gatur Episcopus, qui unam ducat uxorem, & filios faciat; sed, qui unam habuerit uxorem, & filios in omni subditis disciplina. Certe confite- ris non posse esse Episcopum, qui in Episcopatu filios faci- at; aliquis si deprehensus fuerit, non quasi vir tene- batur, sed quasi adulter damnabitur. Aut permittit sacerdotibus exercere opera nuptiarum, ut idem sint

virgines, quot mariti: aut si Sacerdotibus uxores non licet tangere, in eo sancti sunt, quia imitantur pudici- tiam virginalem. Ita Hieronymus.

Et in lib. Annotationum super hoc loco de Diaconibus hæc scribit idem Doctor Ecclesie: Diaconi sunt unius uxoris viri, non ut si non habuerint, ducant; sed ne duas habuerint. Si enim dignorem sa- cit uxor, cur non magis bigami, aut trigami ordinen- tur?

Consimiliter intelligit huic locum Apосто- li Ambr. in expositione illius Epistolæ ibi: Ostendit etiam istos unius uxoris viros esse debere, ut in ad ministerium Dei eligantur, qui non sunt egressi constitutum Dei. Homini enim unam uxorem decrevit Deus; cum qua Deus benedicitur. Nemo enim cum se- cunda benedicitur. Qui si filios bene gubernaverit, & domus suæ, id est, vernaculos aut domesticos; potest digni fieri Sacerdotio, & fiduciam habere apud Deum, ut fiant se posse impetrare quod postulanti, jam de cere- ro se ab usu femina continentem.

Et infra: Hæc, inquit, signa sunt dignitatis Epi- scopalis; si quis autem posteriora sectatur, & corpus & animam suam Deo dicaverit, ne se copulet matrimonio, tanto dignior fiet. Ideo enim inferiorem posuit, ut de posteriori nemo dubitaret.

Atque de hac eadem re extant quoque an- tiqui Apostolorum canones, nempe decimus septimus: Si quis post baptismum secundus fuerit nup- tiis copulatus, aut concubinam habuerit, non potest esse Episcopus, non Presbyter, non Diaconus, aut priorus ex numero eorum, qui ministerio sacro deserviunt.

Et decimus octavus: Si quis viduam aut repu- diatam acceperit, aut meretricem, aut ancillam vel aliquam de his, quæ publicis spectaculis mancipantur, nullo Ordine sacro mirtetur.

Sed quid ad hæc Calvinus? Hanc, inquit, interpretationem non esse novam concedo: sed falsam esse, ex ipso contextu palam est; quia statim præcipit, quales Episcoporum & Diaconorum uxores esse oporteat. Hæc ille.

Planè describit, uti etiam describit cano- nes jam citati, ut Ecclesia sciat, quos viros con- jugatos oporteat ordinare; non autem ut jam ordinati tales uxores accipiant, aut jam habi- tis, post Ordinationem copulentur.

Hinc Leo Papa 1. Epist. 87. apud Binium to. 1. Concil. c. 1. Dicente enim Apostolo, ut inter alias electionis regulas, si Episcopus ordinetur, quem unius uxoris virum fuisse aut esse constitit, tam sacra semper habita est ista præceptio, ut etiam de muliere Sa- cerdotis eligendi, eadem intelligeretur servanda condi- tio, ne forte illa priusquam in matrimonium ejus ve- niret, qui aliam non habuisset uxorem, alterius viri ex- perta esset conjugium.

Hoc testimonium pro se adducit Petrus Martyr, nam loco ly Eligendi, legit, Eligenda hoc modo: Ut etiam de muliere Sacerdotis eligenda, ex quo infert, Episcopos posse contrahere ma- trimonium.

Sed esse manifestum mendum, patet ex E- pist. 84. apud Binium supra ejusdem Pontificis, ubi

99. Verus intel- lectus istius scripturæ ex cod. 5. Doa fior.

& Ambr. bio.

100. Item ex. can. 7. & 1. Apoll.

101. Responsio Calvin.

Reficiunt

102. Testimo- nium Leo- nis Pape ad confirman- dam dogma- tam Catho- licam;

quod perpe- ram pro se adducit Petrus Martyr.

103. ut ostend- ditur

97. Calvinus male intel- lexit illa verba Apol. Oportet Epi- scopum esse &c.

& ante ig- sum Wi- cleff.

98. ut ostendit Waldensis ex s. Hiero- nymo.

ex alio testimonio ejuldem Pontif.

ubi cap. 3. sic ait: In civitatibus, quarum Rectores obierint, de substituendis Episcopis hac forma servetur, ut is, qui ordinandus est, etiamsi bona vita testimonio fulciatur, non laicus, non neophytus, nec secunde conjugatus sit maritus, aut qui unam quidem habeat vel habuerit, sed quam sibi viduam copulavit. Sacerdotum enim tam excellens est electio, ut hoc, quae in aliis Ecclesia membris non vocantur ad culpam (alia vacante a culpa) in illis tamen habeantur illicita.

Nam (prosequitur cap. 4.) cum extra Clericorum Ordinem constitutus, nuptiarum societati & procreationi filiorum studere sit liberum; ad exhibendam tamen perfecta continentia puritatem, nec Subdiaconis carnale quidem comubium conceditur, ut & qui habent, sint tanquam non habentes, & qui non habent permanent singulares. Quod si in hoc Ordine, qui quartus a capite est, dignum est custodiri: Quanto magis in primo aut secundo, tertioque, servandum est, ne aut Levitico ministerio, aut Presbyterali honori, aut Episcopali excellentia quisquam idoneus existimetur, qui se a voluptate uxoria necdum fransse detegitur. Quid vehementius & evidentius dici poterat?

104. Resp. ad 1. arg. Galvini.

Sed progrediamur ad primum argumentum Calvini; ex quo manifeste sequitur, nihil posse praecipui per legem humanam, quod Deus liberum reliquit, sive quod Deus non praecipit; hoc autem quam absurdum sit nemo non videt, qui habet oculos apertos ad videndum.

2. Cor. 7.

Fatemur itaque, Deum liberum reliquisse matrimonium, juxta illud Apostoli 1. ad Cor. 7. v. 25. & sequent. De virginibus autem praecipit Dominus non habere: consilium autem do tanquam misericordiam consecutus a Domino, ut sim fidelis. Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse. Alligatus es uxori? noli querere solutionem. Solutus es ab uxore? noli querere uxorem. Si autem acceperis uxorem non peccasti. Et si nupsit virgo non peccavit. Et infra v. 38. Igitur & qui matrimonio jungit virginem suam bene facit, & qui non jungit melius facit.

105. Deus reliquit matrimonium liberum.

Deus, inquam, liberum reliquit matrimonium, & per consequens tribuit omnibus jus naturale, id est, dedit licentiam seu facultatem illud contrahendi, sic tamen, ut etiam cuilibet dederit licentiam seu facultatem illud non contrahendi, nisi in casu, quo genus humanum deficeret, id est, quo matrimonium omnino foret necessarium ad propagationem & conservationem generis humani, uti erat tempore Adami & Evae, item tempore Noe post diluivium, ut propterea dictum fuerit Adamo & Evae Gen. 1. v. 28. Itemque Noe & filiis ejus Gen. 9. v. 1. Crescite & multiplicamini & replete terram.

Quos concernat praecipuum matrimonii.

Quibus verbis non contineri praecipuum quoad omnes & singulos in particulari, patet ex ipso Christo, ac purissima Matre ejus, innumerisque sanctissimis viris ac foeminis, qui perpetuam virginitatem servarunt. Vel ergo solum continetur concessio sive naturae institutio quoad omnes & singulos, ut possint liberos

procreare, vel praecipuum latum ad ipsos primos parentes, qui idcirco creati erant a Deo, ut filiorum generatione mundum replerent, itemque ad Noe & filios ejus, qui ad eundem finem conservari erant ab aquis diluivii, ut scilicet patet ex illis ultimis verbis: Et replete terram. Quidni etiam intelligi possit praecipuum latum ad omnes, sive ad communitatem hominum, non autem ad singulos in particulari, nisi in defectum aliorum?

Quamvis autem juri naturali, aut divino praecipivo, nullae lege humana, etiam Ecclesiastica, derogari possit, vel saltem per modum conditionis requiritur ad aliquem contractum aut alium actum humanum; v. g. non potest Ecclesia ab eo, qui vult ordinari, exigere conditionem, ut fornicaretur, aut ulatam acciperet, aut ut conferret Sacramenta in alia materia vel forma, quam a Christo sunt instituta; ipsidem juri naturali & divino permissionis, & facultatis aliquid agendi, vel omittendi non videtur, quare non possit prudenter derogari, non solum per jus Ecclesiasticum, sed etiam per civile, non solum per modum conditionis requiritur ad contractum, sed etiam absolute.

Putas; quia jus civile, per se loquendo, non posset aliquas personas reddere inhabiles ad contrahendum matrimonium, quae aliis per naturam possent valide & licite contrahere? Cuiusmodi hoc minus quam invalidare testamenta, & alios contractus, celebratos sine certis solemnitatibus, qui alioquin jure naturali permissivo videntur? Eadem ratione iustus de causis Ecclesiae prohibuit absolute, & Republica civilis potest prohibere, ut certis temporibus non veniantur quibusvis cibis, neque quavis hora; tamen jure naturali facultatem habentem quovis cibis quavis hora comedendi.

Cuiusmodi etiam Ecclesia non potest prohibere, ut persona Ecclesiastica non contrahat matrimonium, neque prius contractus contrahatur; & ita derogare facultati & permissioni, quam jure naturali habebant? Praesertim cum id tantum factum sit sub conditione, videlicet, si quis velit libere Ordinem suscipere, uxorem, si quam habet, etiam libere consentiente. Non enim consentaneum erat, ut sine proprio consensu haec facultas vel contrahendi matrimonium, vel jam contracto utendi tolleretur, & majora mala inde orirentur. Valde autem consentaneum fuit, ut id fieret sub tali conditione.

Si namque Apostolus 1. Cor. 7. admonet & hortatur laicos conjugatos interdum ad tempus abstinere, ut puritas ac devotio possint orationi vacare, dicens v. 5. Nalae fraudate invicem (debito conjugali) nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi: quanto magis conveniebat sacros ministros, quorum vita divinitus obsequiis mancipata est, semper ab ulu conjugii abstinere ex consensu, ut pugnaret orationi vacare?

Notat

2. Reg. 21. Nonne Abimelech Sacerdos 1. Reg. 21. in Davide & comitibus mundiciam à mulieribus, etiam uxoribus, requisivit, dicens v. 4. *Si mundi sunt pueri, maxime à mulieribus?* ut illis concederet comedendos panes propositionis, etiam in magna necessitate?

109. Et sanè Sacerdotes veteris Legis, aliiq; Levitæ, quàmvis essent conjugati, & generarent filios, eò quòd Sacerdos ex stirpe Aaron omnino debet substitui; tamen tempore vicis suæ, id est, illis diebus, quibus, pro certa distributione ministerii, ad singulos spectabat divino cultui inservire, & sacrificia atque oblationes peragere, ab uxoribus abstinebant; & in adibus templi, remoti ab earum contubernio habitabant.

Audiamus Bedam in Comment. sup. Luc. libr. 1. cap. 2. ad illa verba: *Et factum est, ut impleri sunt dies officii eius, adiu (Zacharias) in domum suam.* Hoc est, inquit, quod dixi: quia vicis sua tempore Pontificis, templi tantum officio mancipari, non solum à complexu uxorum: sed ab ipso quoque domorum suarum abstinerent ingressu. Vbi nostri temporis Sacerdotibus, quibus semper altari servire iubetur, perpetuo servanda castitatis exemplum datur. Quia enim tunc Sacerdotalis ex stirpe aaron successio quærebatur, necessarium tempus substituen-de soboli procurabatur. At quia nunc non carnalis successio, sed perfectio spiritualis inquiritur, consequenter Sacerdotibus, ut semper altari queant assistere, semper ab uxoribus continendum, semper castitas observanda præcipitur. Hæc ille.

110. Approbat autem Bedam Ambrosiaster in expositione illius loci 1. ad Timot. 3. Diaconi sunt unus uxoris viri &c. ibi: Veteribus idcirco concessum est Levitis aut Sacerdotibus uxores ad usum habere; quia multum tempus otio vacabant à ministerio aut Sacerdotio. Multitudo enim erat Sacerdotum & magna copia Levitarum, & unusquisque certo tempore serviebat divinis ceremoniis secundum institutum David. Hic enim 24. classes constituit Sacerdotum, ut vicibus deservirent. Unde Abia octavam classis habuit, cuius vice Zacharias fungebatur Sacerdotio: sicut continetur in Paralipomenon: ita ut tempus, quo non contingebat deservire altari, domorum suarum agerent curam. At ubi tempus imminerebat ministerii, purificati aliquantulis diebus, accedebant ad templum offerre Deo. Nunc autem septem Diaconos esse oportet, aliquantos Presbyteros, ut bini sint per Ecclesias, & unus in civitate Episcopus. Ac per hoc omnes à conventu feminæ abstinere debent: quia necesse est eos quotidie præsto esse in Ecclesia: nec habere dilationem, ut post conventum legitime purificentur. Omnis enim hebdomada offerendum est: etiamsi non quotidie peregrinatis; Incolis tamen vel bis in hebdomada: etsi non desint, qui serè quotidie baptizentur egri. Nam veteribus ideo concessum est: quia multo tempore in templo non videbantur, sed erant privati. Si enim plebeis hominibus orationis causâ ad tempus abstinere se præcipit, ut vacent rationi, quantum magis Levitis aut Sacerdotibus, quos die noctuq; pro plebe sibi commissa oportet orare? Munditiores ergo debent esse ceteris,

quia actores Dei sunt. Hucusque præfatus Auctor.

Et fortè hæc fuit ratio, quare Græcis præ Latinis sit relaxata lex continentia; quoniam latini Sacerdotes & ministri multò frequentius ad altare assistunt & Sacrificium offerunt, cum alioqui apud Græcos longè rariùs, & non nisi una missa in singulis oppidis in diebus ordinariis celebraretur, ut communiter refertur. Et quoniam eorum Episcopi dicuntur convenire frequentius tam ad celebrandâ mysteria, quam ad Baptizandum Gentes, ideo fortassis & ipsis manet prohibitus usus conjugii antea contracti, ut supra vidimus.

Itaque si Sacerdotibus veteris legis justè præcepta fuit continentia ab uxoribus tempore vicis suæ, quantum magis præcipi potuit perpetua continentia Sacerdotibus & ministris altaris in lege Evangelica, qui proximè, non ad Sacrificia veteris legis, quæ tantum erant umbræ & figuræ; sed ad ipsum sacrosanctum Eucharistiæ Sacrificium & Sacramentum consecrati sunt, & quasi quotidie ei interviunt? Planè conveniens erat, ut quotidie non solum mentes, sed & manus puras pro contrahendo purissimo mysterio conservarent.

Hoc argumentum sensit Calvinus supra, & ideo conatur ei illudere dicens: Quasi verò eadem sit Evangelici ministerii persona, quæ fuit Sacerdotii Levitici. Illi enim tamquam *avtrozoi* Christum representabant, qui mediator Dei & hominum; absolutissimâ suâ puritate reconciliaturus Patrem nobis erat. Quam verò omni ex parte exhibere peccatores typum sanctitatis ejus non possent, quibusdam tamen lineamentis ut adumbrarent; iusti sunt ultra humanum modum se purificare, dum ad Sanctuarium accederent; quia tunc scilicet propriè Christum figurabant, qui veluti pacificatores ad reconciliandum Deo populum apparebant ad Tabernaculum celestis tribunalis simulachrum. Hanc personam, quia hodie non sustinent Ecclesiastici Pastores, frustra cum illis comparantur.

Quare Apostulus Hebr. 13. v. 4. citra exceptionem securè pronunciat, honorabile esse inter omnes conjugium; scortatores autem & adulteros manere Dei iudicium. Et ipsi Apostoli suo exemplo comprobantur, nullius quamlibet excellentis functionis sanctitate indignum esse conjugium. Nam eos non tantum uxores retinuisse, sed secum etiam circumduxisse testis est Paulus. Hæc ille.

Sed splendide mentitur; si intelligat Apostolos habuisse uxores, & eas circumduxisse ad usum conjugalem, ut patet ex supra dictis. Igitur Ecclesia non iudicat, conjugium indignum esse functionibus sacris, alioquin nunquam ordinaret conjugatos, quod constat esse fallum; sed usum conjugalem; unde constat esse fallum; illud usum prohibet; & quia matrimonium ex se ad illum usum ordinatur, ideo

R r r 3 pro-

111. Quare Græcis præ Latinis sit relaxata lex continentia.

112. Resp. Cajo viri ad hoc argumentum.

113. Rejicitur.

prohibet, post Ordinationem matrimonium contrahere.

Explicatur locus Apost. ad Hebr. 3. Honorabile &c.

Nihilominus verissimè dixit Apostolus: Honorabile connubium in omnibus & thoribus immaculatus; id est, in omnibus, qui legitimum connubium contraxerunt. Alioquin dicamus etiam inter patrem & filiam, matrem & filium, fratrem & fororem &c. connubium esse honorabile & thoribus immaculatum; quod nec ipse Calvinus, aut ejus sequaces auderent asserere.

Ergo licet Apostolus expressè nullam exceptionem faciat, equidem aliqua subintelligenda est; nulla quippe, ut communiter dicitur, regula tam generalis, quin patiatur aliquam exceptionem. Cur ergo hæc regula nequeat pati exceptionem in viris Ecclesiasticis, ut quàmvis in eis conjugium priùs contractum sit honorabile; minime tamen thoribus seu usus conjugalibus post Ordinationem immaculatus?

114. Impudenter Calvinus majorem requirit puritatem in Sacerdotibus veteris Legis, quàm in Sacerdotibus Christi.

Et verd, quid impudentius, quàm majorem puritatem requirere in Sacerdotibus veteris legis, qui erant solum figura Christi, quàm in Sacerdotibus Christi, qui sunt Vicarii, ut supra dicebat August. vel quisquis est Auctor; immo in persona Christi conficiunt Sacramentum Eucharistiæ, ut loquitur Concilium Florent. in Decreto Eugenii? Sacerdos (inquit Eug.) in persona Christi loquens hoc conficit Sacramentum.

Conc. Florent. Ad Hebr. 3.

Hecle scriptum reliquit Apostolus ad Hebr. 5. v. 1. & sequent. Omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona & Sacrificia pro peccatis: qui condolare possit iis, qui ignorant & errant, quoniam & ipse circumdatus est infirmitate, & propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam & pro semetipso offerre pro peccatis. Putas autem; quia Apostolus hic loquitur de Pontificibus seu Sacerdotibus veteris legis tantùm, & non etiam de Sacerdotibus novi Testamenti?

115.

Audi quid loquatur Spiritus sanctus ver. 5. Sic & Christus non semetipsum clarificavit, ut Pontifex fieret. &c. Ergo de Pontificibus loquitur etiam novi Testamenti, quos asserit pacificatores ad reconciliandum Deo populum; ac proinde Calvinus rursus mentitur, dum ait: Hanc personam, scilicet pacificatoris ad reconciliandum Deo populum, hodie non sustinent Ecclesiastici Pastores.

Mendacium Calvinii,

& ejus calumnia,

Nec minùs calumniatur, dum proloquitur: Nominatim Deum cavisse verbo suo, ne hac libertas (matrimonii) infringeret; clarius est, quàm ut longâ demonstratione uti necesse sit. Quod enim istud verbum? Aliud certè assignari non potest, nec aliud in margine apud Calvinum loco citato adducitur, quàm 1. Timit. 3. v. 2. Oportet ergo Episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum. Et ad Titum. 1. v. 6. Si quis sine crimine est, unius uxoris vir. Ad quæ loca sufficienter jam responsum arbitror, & digito quasi monstratum, nihil omnino officere præcepto Ecclesiastico perpetuè continentis, non pro omnibus,

1. Tim. 3. Ad Tit. 1.

sed pro his solis, qui liberè volunt initiari majoribus Ordinibus.

Sicuti nec in minimo officit, quod ait Apostolus 1. Cor. 7. v. 2. Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat, & unaqueque suum virum habeat. Quibus verbis nihil aliud voluit significare, quàm expedire ulum conjugium inter conjugatos ad evitandam fornicationem, aut potius adulterium cum aliis personis. Et ideo subdit. v. 3. Vxori viri debet reddere, sicut sibi. Alioquin si præceptum est unicuique ad evitandam fornicationem accipere uxorem, quomodo rectè dicit v. 1. Num est homini mulierem non tangere?

Ex quo datur intelligi, quid velit significare illis verbis v. 9. Quod si non se continent, melius enim est nubere, quàm uri. Procul dubio melius est non peccare, quàm peccare, & id est melius est nubere, quando nuptiæ licitæ & honestæ sunt, quàm uri, id est, siammà libidinè incendi & superari, quod peccatum est, ergo docet ibi Apostolus, omnes posse nubere, qui non se continent, negatur Consequenter quoniam fieri potest, ut aliunde nuptiæ eis licite præcipiantur sive jure naturæ, sive jure Ecclesiastico, & tunc non est melius nubere, immo aliquando pejus; quia & nubendo, & utendo nuptias peccatur.

Atque ut aliquando minus peccatum fore nubere, quàm uri; nihilominus illicitæ nuptias eligere tamquam minus malum, cum illud commune axioma: Ex duobus malis est eligendum, non habeat locum, nisi quando alterutrum malum est necessarium; parum nulla est necessitas incontinentiæ, cum possit homo, si velit, adjutus gratiâ divinâ, vivere; ut docet Trident. sess. 24. can. 7. qui dixerit, Clericos in sacris Ordinibus continere, vel Regulares castitatem solemniter professi, matrimonium contrahere, contractumque, & quæ non obstante lege Ecclesiasticâ vel voto; & quæ nil aliud esse, quàm damnare matrimonium, & omnes contrahere matrimonium, qui non sunt castitatis, etiamsi eam voverint, habere damnabilem; eum Deus id rectè præsentibus non dampnet, nec patiat ut supra id, quod possumus sentire. D. August. Enarr. in Psal. 40. Ne dicatur, non possum tenere. & portare & frangere carcerem adjuvatis ut possis.

Alioquin si licitum est cuiuslibet nubere, qui non vult continere; quomodo verum est, quod dicit idem Apostolus 1. Timot. 5. v. 11. & c. Adolescentiores autem viduas derita. Cum enim iuvencula fuerint in Christo, nubere volunt: habent damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. Cur damnat eas Apostolus, si melius sit coniugibus nubere, quàm uri?

Igitur ex isto loco Apostoli 1. Corint. nequaquam, vel obscure latet, prolatum Deum nominatim cavisse verbo suo, ne libertas matrimonii infringeret. Immo ex toto isto

capite manifestissime patet, continentiam meliorem & preferendam esse nuptiis. Neque tam difficilem aut raram cum gratia Dei, quam aliqui bene apprehendant: nam omnes ad eam invitatur Apostolus dicens v. 7. & 8. *Volo omnes vos esse sicut me ipsum* (scilicet continentes) *sed unusquisque proprium donum habet ex Deo, alius quidem sic, alius vero sic.* Dico autem non nuptis & viduis, bonum est illis, si sic permaneant, sicut & ego. Nempe intelligebat plurimos esse, qui donum continentiae sine periculo amplecti possent & cum innupti essent, ita in perpetuum perseverare, ut illis multo melius futurum esset, quam si nubarent.

mancipati sunt; blasphemetur inter impios nomen Domini.

Relictis itaque Hæreticis, tanquam impostoribus & inimicis continentiae; quam Christus Dominus noster ac magister verbo atque exemplo docuit, revertamur ad Catholicos; qui omnes uno ore laudant & prædicant continentiam tam Clericorum, quam Religiosorum; quamquam inter se disputent, utrum hæc continentia annexa sit Ordinibus immediate ex præcepto Ecclesiae, an vero mediante voto ordinatorum. Pro resolutione erit

CONCLUSIO V.

Continentia est annexa Sacris Ordinibus immediate ex præcepto Ecclesiae; non autem ex voto, nisi in casu particulari.

Suppono, obligationem continentiae duobus modis potuisse esse annexam Ordinibus sacris; primo modo immediate per præceptum, quemadmodum annexa est obligatio recitandi horas Canonicas. Secundo modo immediate ex voto (quemadmodum annectitur professioni solemnæ Religionis) mediante autem ex præcepto Ecclesiae, præcipientis tale votum explicitum, aut saltem implicitum seu tacitum.

121. Duobus modis potuit obligatio continentiæ esse annexa Ordinibus sacris.

Est autem differentia inter illos modos, non solum speculativa, sed etiam practica; quippe honestas illius præcepti, est specie distincta, ab honestate illius voti; & per consequens, transgressio illius præcepti, est peccatum specie distinctum, à transgressione illius voti. Diversa quoque est ratio dispensandi in illo præcepto, & dispensandi in illo voto. Nam secundum communem sententiam non valet dispensatio in voto sine justa causa; cum tamen multi doceant, eam valere in proprio præcepto. Hoc supposito

Differentia inter illos modos.

Conclusionem nostram insinuat Doct. Subtilis 4. dist. 37. q. 1. n. 2. ubi quaerit rationem, cur Ordo sacer dirimat matrimonium contrahendum; & respondens, ait: *videtur aliquibus, quod propter votum annexum sacro Ordini Sed contra: Aut votum istud est sic annexum, quod suscipiens vovet: aut est tantum ex præcepto Ecclesiae quasi annexum, quia tenetur ita servare, ac si voveret. Primum non; quia nullus vovens, vovet nolitum; sed iste suscipiens Ordinem sacrum, explicitè habet in voluntate non continere; igitur possibile est, quod ipse non voveret continentiam.*

122. Conclusio nostram insinuat Doct. subtilis.

Si dicas; quod vovet in sacro, quod facit in suscipiendo Ordinem sacrum, quia antiqui Patres Latini voverunt, & iste suscipit simile signum. Contra: nullus tenetur ex voto ad votum factum ab alio, maxime si habet votum contrarium. Præterea Orientales suscipiunt idem signum, & tamen sine voluntate castitatis. Ita Scotus.

At

119. Rectè Ecclesia nolum voluit admittere ad Ordinem sacrum sine obligatione continentiae.

Nemo debet deterri ab obligatione continentiae propter oblatrationes hæreticorum.

120. Offenditur fictio alicujus Historici, quam adducit contra Catholicos Centuriatores Madeburgenses.

42 Tit. 2.

1. Pet. 2.